

Dkt. John Oswalt , Kutoka, Kipindi cha 11, Kutoka 21-22

© 2024 John Oswalt na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. John Oswalt katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Kutoka. Hiki ni kipindi cha 11, Kutoka 21-22.

Naam, saa inakuja, na sasa ipo, kwa hivyo tuanze.

Tuombe pamoja. Baba, tunakuja kwako tena, tukitambua utegemezi wetu kamili kwako. Tunaweza kujifunza Biblia tunapojifunza kitabu kingine chochote na tungepata thamani fulani kutoka kwake, lakini si kitabu kingine chochote.

Ni neno la Mungu, kwa hivyo tunakuomba uje utumimine roho yako jioni hii. Tusaidie kuona uso wako zaidi ya ukurasa mtakatifu. Tusaidie, Ee Bwana, kusikia sauti yako zaidi ya maneno yaliyochapishwa.

Tusaidie, Ee Bwana, kukutana nawe tunapofungua mioyo yetu kwako kupitia neno lako. Kwa jina lako, tunaomba, amina.

Tunaangalia sehemu ya kati ya mgawanyiko huu maalum, agano.

Kwanza kabisa, tuliona maandalizi ya agano kwa njia ambayo Mungu, si yote mawili, bali mara tatu, kwa utambuzi, alipowakumbusha yaliyopita na kuwaahidi kwa ajili ya wakati ujao, na pia aliwaandaa kwa hiari alipowapa kazi tatu za kutimiza, ambazo zingekuwa hatua ndogo ndogo kuelekea utii wa agano, na hatimaye, kwa ufanisi, alipokuja kwa sauti ya tarumbeta ikipigwa na athari za kuona za moshi ukishuka juu yake, moshi na moto ukishuka juu ya mlima. Sasa basi, katika sura ya 20 hadi 23, tuna uwasilishaji wa agano. Tuliona historia, samahani, utangulizi: Mungu alifanya agano hili nao.

Kisha, katika utangulizi wa kihistoria katika sura ya 20, mstari wa 2, tunapoambiwa kwamba Mungu aliwatoa Misri. Huo ndio msingi wa kutolewa kwa agano hili na kisha agano lenyewe. Tuliona jinsi katika sura ya 20, mstari wa 1 hadi 17, tunavyo muhtasari wa masharti na masharti, na tuligundua kwamba haya hayajatajwa kama kesi.

Hizi hazijatajwa kama, ikiwa hii itatokea, basi utafanya hivi. Hilo ndilo tutakaloliona likitokea jioni hii. Badala yake, zimetajwa kwa maneno kamili.

Hutafanya hivyo, au hutafanya. Na tulizungumzia jinsi hii inavyowezekana kwa sababu mtengenezaji wa agano ndiye muumba wa ulimwengu. Na mtu huyo anaweza kusema, huenda usifanye hivi kamwe, au lazima ufanye hivi kila wakati.

Mfalme anayewasilisha kanuni za sheria, anachoweza kusema ni kwamba, katika hali ya aina hii, lazima ufanye hivi. Katika hali ya aina hiyo, lazima ufanye hivyo. Kwa nini? Kwa sababu mimi ni mfalme, na nitakuua usipofanya hivyo.

Lakini hapa, katika muhtasari huu mdogo wa ajabu, kuna kanuni kamili ambazo kesi, basi, ambazo tutaangalia usiku wa leo na tena wiki ijayo, zimejengwa. Sasa, basi, katika mistari ya 18 hadi mwisho wa sura ya 21, mstari wa 26, tuna aina ya kipindi cha kati. Na kiko katika sehemu mbili.

Kwanza kabisa, katika 18 hadi 21. Na tunaambiwa Watu walipoona ngurumo na miali ya umeme na sauti ya tarumbeta na mlima ukitoa moshi, watu waliogopa na kutetemeka, wakasimama mbali na kumwambia Musa, Sema nasi nasi tutasikiliza, lakini usimwache Mungu aseme nasi tusije tukafa. Musa akawaambia watu, Msiogope, maana Mungu amekuja kuwajaribu, ili hofu yake iwe mbele yenu, ili msitende dhambi.

Watu walisimama mbali huku Musa akikaribia giza nene alikokuwa Mungu. Sasa, hii inatuambia nini, kwanza kabisa, kuhusu jinsi walivyopokea Amri Kumi? Ndiyo, lakini wanaomba nini kisitendeke tena? Kusikia sauti ya Mungu. Walisikia sauti ya Mungu ikisema Amri Kumi.

Fungua Kumbukumbu la Torati, sura ya 4, mstari wa 12. Mtu fulani alisoma hilo, tafadhali. Ndiyo, sasa 33, tafadhali.

Kuna mtu? Mm-hmm. Sasa, sura ya 5, mistari ya 23 hadi 27. Huwezi kunisikia.

Mkasema, Tazama, Bwana, Mungu wetu, ametuonyesha utukufu wake na ukuu wake, nasi tumesikia sauti yake kutoka katikati ya moto. Leo tumemwona Mungu akizungumza na mwanadamu, na mwanadamu bado anaishi. Kwa hivyo, nadhani mara nyingi tunateleza juu ya hili.

Biblia inasema Mungu alitamka Amri Kumi kwa sauti inayosikika. Na miaka 40 baadaye, Musa anasema, Watu, kumbukeni hili. Hakuna mtu mwingine aliyewahi kumsikia Mungu akizungumza kwa sauti inayosikika.

Ni jambo la kushangaza sana. Sasa, jibu lao ni lipi? Rudi kwenye Kutoka. Wanaogopa, na wanataka kitakachotokea. Hawataki Mungu azungumze nao tena.

Hilo linavutia sana. Wanataka umbali kidogo kati yao na Mungu. Sasa, Musa anatoa sababu gani ya Mungu kufanya hivi katika mstari wa 20? Kuna yeyote? Ni mtihani.

Jaribio la nini? Ili kwamba hofu ya Mungu. Sasa, angalia, anasema, Msiogope . Kwa maana Mungu amekuja kuwajaribu, ili hofu yake iwe mbele yenu, ili msitende dhambi.

Sasa, usiogope kwa sababu Mungu anataka uogope. Kuna nini hapa? Ni aina tofauti ya hofu. Kuna hofu.

Hofu ya yasiyojulikana. Hofu ya ya kutisha. Sauti ilikuwa ikitoka gizani, na hujui inatoka wapi.

Ndiyo, Mungu havutiwi na aina hiyo ya hofu. Ni heshima. Ni njia ya kujibu pale ambapo huचेzi na Mungu.

Unachagua tabia yako ya maisha kwa uangalifu sana kwa sababu unajua aina ya kiumbe unachoshughulika nacho. Mungu hataki tuishi kwa hofu. Mungu hataki tuishi katika hali hiyo ya hofu kubwa, ambapo hatujui atakachotufanyia baadaye.

Lakini anataka tuishi maisha yetu tukijua kabisa kwamba kuna Mungu ambaye atatuwajibisha kwa tabia zetu. Hataki wafike kwenye hukumu ya mwisho na kusema, Sikujua. Kwa hivyo, Musa anasema Mungu alikuwa akifanya hivi kwa makusudi .

Kwa kweli Mungu alikuwa akijaribu kukujengea hisia hiyo ya mshangao. Tunashughulika na nani hapa? Babu mkubwa ambaye hajui chochote anayeishi angani na kusema, Loo, ni sawa mpenzi. Hapana, hapana.

Muumba wa ajabu mwenyewe ni msafi kimaadili na anatarajia watu wake wawe safi kimaadili. Sawa, sasa basi, kuna awamu ya pili ya kipindi hiki kidogo. Mistari ya 22 hadi 26.

Sasa, kama ninavyosema, mistari hii ina amri zake. Na bado, si sehemu ya Amri Kumi. Na katika umbo, haziendani kabisa na kile kinachofuata.

Kwa hivyo, unafikiri nini kinaendelea hapa? Nini maana ya mistari hii? Sawa. Sawa. Ni kuhusu ibada.

Ni kuhusu kuanzisha mfumo huu wa ibada. Nasi tunamwabudu muumba, si kiumbe. Sasa, kwa nini hilo ni muhimu kusema hapa? Anazungumzia aina ya madhabahu unayoweza kutengeneza.

Msifanye miungu ya fedha pamoja nami. Kuna maana gani ya kusema mambo haya hapa, kama ni kati ya muhtasari na umbo kamili, kama mtapenda? Inahusiana na ibada ya sanamu. Suala zima la msingi ambalo limekuwa likiendelea katika kitabu hiki ni Mungu ni nani? Nadhani pia linarejelea hilo.

Ndiyo, ndiyo. Ndiyo, lakini walijaribu baadaye kidogo. Ndiyo, nadhani hiki ndicho kinachotokea hapa na katikati.

Anasema, kumbuka haya yote yanahusu nini. Tabia yako ya kimaadili ni usemi wa kuniabudu. Sasa, tena, hii inaweka maadili katika kiwango tofauti kabisa na ulicho nacho kwingineko katika ulimwengu wa kale.

Kwingineko katika ulimwengu wa kale, maadili ni suala la serikali. Sio suala la dini. Mfalme ana akili ya kutosha kujua kwamba jamii ambapo kila mtu yuko ni jamii ambayo itaanguka.

Na kwa hivyo, anasema, hakuna mtu atakayesema uongo katika ufalme wangu. Kwa nini? Kwa sababu nasema hivyo. Hapa, usiseme uongo kwa sababu muumba haongopi.

Hapa tunapata sababu kwa nini jamii ambapo kila mtu amelala itaanguka. Hapa tunapata sababu kwa nini jamii ambapo kila mtu anaiba vitu vya kila mtu itaanguka. Wapagani wana akili za kutosha kujua kwamba wao si watu wajinga.

Wana akili za kutosha kujua, sijui ni kwa nini, lakini huwezi kuacha mambo hayo yaendeleo. Ukifanya hivyo, yote yamekwisha. Sasa, inanivutia kutazama Urusi.

Urusi, USSR, ilikuwa mfano wa gwaride wa kile ninachozungumzia. Watawala walielewa huwezi kuruhusu wizi. Watawala walielewa huwezi kuruhusu uzinzi.

Watawala walielewa huwezi kuruhusu uongo. Lakini hilo halikuwahusu kwa sababu halijaandikwa katika asili ya uhalisia.

Ni ukweli halisi wa maisha. Sasa inakuja utamaduni wa Magharibi unaoharibika nchini Urusi. Na kwa raia wa kawaida leo nchini Urusi, maisha si ya kimaadili zaidi kuliko yalivyokuwa chini ya KGB.

Kwa sababu hapo awali ilitekelezwa kwa watu wa kawaida na uongozi kwa sababu kwa sababu yoyote ile hii ndiyo njia jamii inavyofanya kazi. Sasa, bila shaka, tena, nasema hii haituhusu. Sasa, unasema utamaduni wa Magharibi unaoharibika. Unamaanisha nini? Namaanisha, tulikuwa wenye maadili, wenye maadili ya ajabu, kwa sababu tulielewa kwamba maadili ni usemi wa ibada.

Tulipoteza wazo hilo miaka 75 iliyopita, na tumekuwa tukiendelea na kasi, ambayo inatoweka.

Kwa nini niwe na maadili? Haina faida. Kusema uongo ni jambo la vitendo zaidi kuliko kusema ukweli. Kwa hivyo, kifungu hiki kidogo, nadhani ni muhimu sana kama aina

fulani ya kati ya Amri Kumi na mifano inayokuja, kuanzisha tabia ya maadili ni usemi wa ibada.

Kwa nini tuiseme uongo? Kwa sababu Mwokozi wetu haongopi. Labda uongo hufanya kazi wakati mwingine. Nani anajali? Mwokozi wetu haongopi.

Labda wizi hufanya kazi wakati mwingine. Nani anajali? Mwokozi wetu haibi. Na kwa hivyo, tumekuwa na miaka mia kadhaa ya kushangaza na ya kushangaza.

Ambapo utamaduni umekuwa wa kimaadili sana. Kwa sababu chini ya utamaduni huo kumekuwa na hiki. Sasa, hiki kimetoweka.

Na tunajiuliza maadili yalienda wapi. Sawa. Basi tunafikia mifano ya kanuni hizi kamili.

Zinatajwa kama mifano. Ikiwa hii itatokea, basi hivi ndivyo unavyofanya. Sasa, kama nilivyotoa maoni chinichini, aina tatu za sheria zimechanganyika katika sehemu hii ya agano.

Una sheria za maadili. Sheria za maadili hueleza ukweli kamili. Na kwa kawaida hutajwa kikamilifu.

Huwa wanashughulikia masuala ya maisha yenyewe. Na adhabu kwa kawaida huwa ni kifo. Basi una sheria za kiraia.

Sheria za kiraia kwa kawaida hutajwa kama kesi. Na una kanuni katika mfumo wa muda uliopangwa. Aina mbalimbali za masuala ni pana sana.

Kuanzia masuala ya maisha yenyewe hadi masuala ya fedha. Na kwa njia hiyo hiyo, adhabu zinaanzia kifo hadi faini. Nimezungumzia hili hapo awali.

Lakini ngoja niseme tena kwa mfano. Namaanisha nini? Fomu ya muda. Unashughulikia masuala yanayohusiana na jamii hiyo ya kiraia.

Kwa hivyo, una sheria ya ng'ombe anayepiga kwa nguvu. Nina ng'ombe. Na ninajua kwamba yeye ni mkatili.

Na mimi simlaumu. Na anakuua. Mimi ni muuaji.

Nami ninawajibika kwa adhabu ya kifo. Kwa upande mwingine, ng'ombe wangu amekuwa mpole kama kipepeo. Na kwa hivyo, bila shaka, simfanyii vibaya.

Kwa nini nifanye hivyo? Siku moja, bila sababu dhahiri, anakasirika sana na kumuua jirani yangu. Mimi sina hatia. Na familia ya jirani yangu huenda isinilipize kisasi cha damu.

Naam, napenda sheria hiyo kwa sababu sina ng'ombe yeyote. Hata hivyo, nina gari. Na najua breki ni mbaya.

Nami naiendesha hata hivyo. Na breki zinaharibika. Nami nakuua.

Chochote jimbo la Kentucky likisema, Mungu anasema mimi ni muuaji. Sasa, kwa kadiri nilivyojua, breki zangu zilikuwa sawa. Sikuwa na sababu yoyote ya kujiuliza kuzihusu.

Na ghafla, wanashindwa. Nami nakupiga na kukuua. Chochote ambacho jimbo la Kentucky linasema, mimi siwajibiki.

Kanuni ni ipi? Kanuni ni kwamba maarifa ni uwajibikaji. Lakini kanuni hiyo imetajwa katika mfumo wa wakati uliowekwa. Kwa hivyo siku zote, katika sheria za kiraia, ni lazima tuwe tunatafsiri kila wakati.

Kanuni hii ni ipi? Kanuni ya milele, isiyobadilika inayoonyeshwa katika mazingira haya yenye mpangilio wa wakati. Hatimaye, kuna sheria ya sherehe. Sheria ya sherehe inaonyeshwa kwa maneno kamili na katika kesi.

Inahusu ibada. Adhabu ni kutengwa na ibada, na mara nyingi hutajwa kwa upande wa jamii.

Sheria hizi ni masomo ya kimwili. Zinafundisha ukweli wa kiroho. Dhambi ni mbaya kiasi gani? Unahitaji kuleta mwana-kondoo kutoka kundi lako.

Mwana-kondoo ambaye ni kama kondoo anavyopaswa kuwa. Hana kasoro. Mtu ambaye unaweza kumuua sokoni na kupata bei nzuri.

Mwana-kondoo wa aina hiyo. Na umlete. Nawe unaweka mkono wako kichwani mwake.

Na wewe, mwenye dhambi, ulijikata koo huku kuhani akishika damu. Dhambi ni mbaya kiasi gani? Uzima na kifo ni mbaya. Hakuna msamaha wa dhambi.

Lakini katika kumwaga damu. Lakini siku moja, yule mtu mwitu, huko nje kando ya Yordani, akiwa amevaa ngozi ya ngamia iliyochakaa. Kama unajua kuhusu ngamia, unajua kuna vitu bora vya kuvaa kuliko ngozi ya ngamia.

Mtu huyo anasema, Tazama mwana-kondoo wa Mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu. Na mfumo wa dhabihu unasimama kwa sauti kubwa. Kwa sababu unaona, kuna mambo mawili kuhusu masomo ya vitu.

Nataka kumfundisha Johnny mdogo ufupisho tata sana wa hisabati. Na huo ndio ufupisho, msalaba, ufupisho, mistari sambamba, msalaba uliopinda. Sasa, watu, huo ni ufupisho wa kiwango cha juu.

Kwa hivyo nitamfundishaje? Johnny, nina alama ngapi? Baba, ni alama ngapi? Eh, eh, tatu. Hapana, hapana, hapana. Jaribu tena.

Mbili. Ndiyo, ndiyo. Wewe ni mwerevu.

Unamfuata mama yako. Sawa, twende. Nina alama ngapi? Baba, naweza kuiona nyingine? Hapana.

Ngapi? Mbili. Nzuri, nzuri. Sasa, alama ngapi? Loo, baba.

Ninapongeza mbili hadi mbili, ninazo ngapi? Nne. Ndiyo, ndiyo, ndiyo. Umeelewa.

Masomo ya vitu. Sasa, kuna mambo mawili kuhusu masomo ya vitu. Kwanza, lazima yafanywe kikamilifu kila wakati.

Mbili ukijumlisha mbili ni nne. Mbili ukijumlisha mbili ni nne. Kila wakati, lazima ifanyike kikamilifu.

Hakuna nafasi ya kudanganya. Imekamilika kikamilifu. Hiyo ndiyo nambari moja.

Nambari ya pili ni kwamba, ukishaelewa hoja, huhitaji vitu hivyo tena. Johnny ataenda chuo kikuu na kufanya hesabu. Anapotoka nje, nasema, Johnny, umepata alama zako 50,000? Anasema, hapana, Baba, nadhani nimezipata.

Nadhani nimeelewa. Kwa hivyo, sheria ya maadili ni ya wakati wote, kwa mahali pote, kwa watu wote, kama ilivyo. Sheria ya kiraia ni kanuni isiyopitwa na wakati lakini imefunikwa katika umbo la wakati uliopangwa.

Sheria ya sherehe ni masomo ya kitu kinachofundisha ukweli wa kiroho. Kwa hivyo, wapinzani wetu watasema, vema, mnasema tunapaswa kushika Amri Kumi. Kwa nini ninyi watu msitoe kafara kondoo? Kwa sababu Amri Kumi haziko katika kiwango sawa na sheria ya sherehe, ndiyo maana.

Kwa hivyo, je, sheria imeondolewa na Kristo? La hasha. La hasha. Je, kuna vipengele vyake vinavyoondolewa kwa kuja kwa Kristo? La hasha.

Lakini, kwa upande wa kanuni za maadili zinazodumu, zimeandikwa katika asili ya vitu na muumba mwenyewe. Sawa, yote hayo ili tuanze hapa. Lakini yote hayo, maadili, kwa kuweka kanuni za sheria katika muktadha wa agano, huweka maadili katika msingi tofauti kabisa na yalivyo kila mahali pengine katika Mashariki ya Karibu.

Imeelezwa kwamba visa vingi hivi ambavyo tutaviona, na kimsingi, Sheria ya Ng'ombe Anayetoa Dori, vingi vinapatikana katika kanuni zingine za sheria katika ulimwengu wa kale. Kwa hivyo, mara nyingi husemwa, vema, Musa alinakili kitu kutoka kwenye kitabu mahali fulani. Hapana, Mungu ni mpole sana.

Ikiwa watu hawa wapagani wana akili za kutosha kugundua kanuni fulani za kudumu, Mungu anasema, kwa nini ubuni upya gurudumu? Lakini tofauti ni kwamba, tofauti ni motisha. Kwa nini ninafanya hivi? Kwa sababu inaonyesha mapenzi ya Bwana wangu wa agano, ambaye ameniokoa kutoka utumwani na ndiye muumba wa ulimwengu. Kwa hivyo, kwa nini nzima imebadilishwa sana.

Na hilo ndilo linaloleta tofauti kubwa duniani. Sawa. Kwa hivyo, 21 hadi 23 ni mifano ya kanuni hizi.

Inamaanisha nini kutoiba? Inamaanisha nini kutosema uongo? Inamaanisha nini kutozini, n.k., n.k.? Kwa hivyo, 21, 1 hadi 11, amri hizi zinahusu nini? Jinsi unavyowatendea watumishi. Sasa, hilo halivutii? Tena, sijui ni kwa nini sheria ziko katika mpangilio kama zilivyo hapa. Kwa hivyo, siwezi kusema nina jibu, na natumai utaelewa.

Nataka tufikirie kuhusu maelezo yanayowezekana. Kwa nini ungeanza mifano hii ya utii wa agano na sheria kuhusu jinsi unavyomtendea mtumwa? Kwanza, zilitokana na kuwa watumwa. Kwa hivyo, wakati mwingine wanahitaji kusahau kwa urahisi ulikotoka.

Na Mungu anasema, hapana, usifanye hivyo. Usiseme, aha, sasa niko huru; sasa naweza kuwakandamiza watu wengine? Hapana, hapana.

Kumbuka, sababu pekee ya wewe kutokuwa mtumwa ni neema. Na kwa hivyo, unawapa neema pia. Ukimnunua mtumwa Mwebrania, atatumikia miaka sita, na katika mwaka wa saba, atatoka huru bure.

Tunachozungumzia hapa, kama nilivyosema hapo nyuma, ni kile ambacho katika siku zetu za mwanzo kiliitwa utumwa wa muda. Sasa, ni dhahiri katika sehemu mbalimbali katika Agano la Kale kwamba Waebrania walikuwa na watumwa. Watu ambao hawakuwa na uhuru na hawakuwa na uwezekano wa kuwa huru.

Hawa kwa kawaida walikuwa wageni waliokamatwa vitani. Hilo silo maana yake. Hii inazungumzia aina hii ya hali ambapo mtu amezama zaidi na zaidi katika umaskini, na hana mahali pa kwenda na cha kufanya.

Mtu wa aina hiyo anaweza kujiuza kwako kwa miaka sita. Na badala ya kazi yake, unampa nafasi na chakula. Na mwisho wa wakati huo, tunatumaini, wataweza kukusanya mapato kidogo na kisha kusimama wenyewe tena baada ya kipindi hiki cha muda.

Kwa hivyo ndivyo tunavyozungumzia hapa katika suala zima la uhuru katika mwaka wa saba. Ni kwa ajili ya hali ya aina hii. Nina nia maalum katika hili kwa sababu ya urithi wangu mwenyewe.

Ninatoka katika ukoo wa Mennonite. Mennonites walichukiwa na Wakalvinisti na Walutheri. Usijali Wakatoliki.

Na hivyo, walianza Uswisi. Waliteswa nje ya Uswisi. Wengi wao walienda Kusini-magharibi mwa Ujerumani.

Wengine walienda Uholanzi. Wale waliokuwa Kusini-magharibi mwa Ujerumani, nao pia waliteswa. Na hivyo, waliamua wengi wao waje katika ulimwengu mpya.

Kati ya 1700 na 1755, Wamenoni 70,000 waliingia Pennsylvania. Naam, ilibidi washuke Mto Rhine hadi bandari za Uholanzi. Hiyo ilikuwa kimsingi, hawakutaka kupitia Ufaransa.

Hiyo ndiyo adhabu ya kifo hapo. Lakini kwa wengi wao, Mto Rhine ulikuwa umejaa majambazi. Baadhi yao ni halali, na baadhi yao si halali.

Wale walioidhinishwa waliitwa watoza ushuru. Wengi wa Wamenoni, walipofika Rotterdam au Amsterdam, hawakuwa na pesa. Kila kitu walichokuwa nacho ambacho walikuwa wameuza na pesa zilikuwa zimetumika kushuka mtoni.

Kwa hivyo, idadi kubwa yao walijiua kwa manahodha wa baharini kama watumishi waliopewa dhamana. Walipofika Philadelphia, nahodha wa baharini, naye, aliuza dhamana yao kwa Mmarekani fulani. Na watu hawa kisha wakafanya kazi ya kupita kwenye dhamana yao.

Hilo ndilo linaloendelea hapa. Hawa ni watu ambao, labda kwa sababu za wao wenyewe au la, wameshindwa kuendelea kufanya kazi katika ardhi zao za familia. Na hivyo, wanajiua.

Kwa hivyo ndivyo inavyoendelea hapa. Na inavutia kwamba una masuala kadhaa ya kushughulikia hapo. Akija na mke, basi anaweza kutoka na mke na watoto.

Akiingia bila mke na bwana wake akampa mke kutoka miongoni mwa watumishi wake wengine waliopewa dhamana, mwanamke huyo anabaki nyuma miaka yake saba inapofika—ikiwa miaka yake saba haijaisha bado. Na ni hapo ndipo unapopata picha maarufu ya kuweka mkuki kwenye sikio lake kwenye mti akisema, Ninafanya dhamana yangu iwe ya kudumu kwa sababu nampenda mke wangu na watoto wetu.

Inavutia. Sawa. Je, kuna kitu kingine chochote unachotaka kutoa maoni hapo? Ndiyo.

Inavyoonekana, mzunguko wa miaka saba ulikuwa kamili. Kwa hivyo, mzunguko wao wa miaka saba hautawahi kuendana. Angelazimika kujiandikisha kwa miaka mingine saba katikati ambayo miaka yake saba imeisha na angeweza kwenda huru, lakini hakuweza.

Sio kutoka kwa hili. Ndiyo. Ndiyo.

Ndiyo. Sawa. Na nadhani sehemu yake ni ugumu unaoanza kuhusika hapo, na ni kujaribu tu kuifanya iwe rahisi.

Kuna kitu kingine chochote kuhusu hilo? Sawa. Hebu tuangalie 12 hadi 17. Ni mada gani ya kawaida hapa? Vurugu.

Ndiyo. Ndiyo. Ukimpiga mtu hata akafa, atauawa.

Lakini kama hakumvizia, lakini Mungu akamruhusu aanguke mkononi mwake, ndipo nitakapokuandalia mahali atakapoweza kukimbilia. Sasa tena, kumbuka kwamba damu katika, nukuu, nukuu, jamii za kale, damu hudai damu. Vinginevyo, maisha yanakuwa ya bei rahisi sana kiasi kwamba hayana thamani.

Kama tunavyoona katika miji yetu yoyote mikubwa. Kwa hivyo, ikiwa mimi na wewe tunafanya kazi msituni, tukikata miti, na kichwa changu cha shoka kikaruka na kukuu, familia yako ina haki ya kutafuta damu yangu kama malipo. Hilo liko katika jamii kwa ujumla.

Sasa, sheria hii inasema nini? Katika hali hiyo, nitaunda. Je, unakumbuka miji ya makimbilio? Baadaye katika Hesabu na Kumbukumbu la Torati, inazungumzia jinsi miji hii ilivyoanzishwa. Na ikiwa hilo litanipata, na familia yako ikanifuata, ikidai kwamba damu yako ilipwe kutoka kwa damu yangu, naweza kwenda kwenye mji wa makimbilio na kuishi huko hadi kuhani mkuu atakapokufa. Na kuhani mkuu mpya anateuliwa, na wakati huo, ni siku za bure.

Na naweza kurudi mahali nilipokuwa. Sasa tunasema, vema, kwa nini usiseme tu, kama ilikuwa bahati mbaya, huna hatia, na ndivyo ilivyo. Tena, umuhimu wa damu.

Damu imemwagika, na huwezi kusahau tu. Na hilo linahusiana, nimezungumza nawe kuhusu hili: kwa nini Yesu alilazimika kufa? Kwa sababu Mungu hawezi kupuuza dhambi, ndiyo maana. Kwa hivyo, vurugu zinashughulikiwa hapa; yeyote atakayempiga baba yake au mama yake atauawa.

Yeyote atakayemwiba mtu na kumuuzua, akamteka nyara, atauawa. Yeyote atakayemlaani baba yake au mama yake, atauawa. Hii, bila shaka, ni upande mwingine wa heshima ya baba yako na mama yako.

Hii ni kinyume kabisa cha ile. Na tena, kama tulivyozungumza mara ya mwisho, hii ni njia ya kusema nimeumbwa na sina deni lolote kwa mtu yeyote. Na Mungu anasema, unapoanza kusema hivyo, huwezi kuokolewa.

Imekwisha kabisa. Sawa, kuna kitu kingine zaidi unachotaka kutoa maoni hapo? Tumia tu njia ya ushirika, toa pesa kwa kanisa na usilazimike kutoa chochote kwa msaada wa mzazi. Na hivyo ndivyo Yesu alivyosema : kwa sheria yenu, mmeifanya sheria ya Mungu kuwa haina maana.

Sasa kumbuka, tunachozungumzia hapa ni kwamba, baada ya kurudi kutoka uhamishoni Babeli, Wayahudi wenye mawazo walisema, kwa nini hili lilitupata? Jibu ni kwamba tulivunja sheria, ndiyo maana. Na una sheria 613. Kwa hivyo tutahakikishaje kwamba hatufanyi hivyo tena na hili halitupati tena? Tunatoa tafsiri 1,200, ambazo zitatusaidia kujua kama tunavunja hizi au la.

Kwa hivyo, Biblia inasema, msifanye kazi siku ya Sabato. Naam, kazi ni nini? Haielezi hilo. Kwa hivyo, tutalielezea.

Kubeba kitu mifukoni mwako ni kazi. Kwa hivyo, siku ya Sabato, ni bora uhakikishe mifuko yako ni mitupu. Kuandika kitu ni kazi.

Kwa hivyo, hakuna karatasi, hakuna penseli, hakuna vidonge, hakuna maandishi, hakuna chochote. Katika sehemu ya Orthodox ya Yerusalemu leo, watalii wanaonywa kwa uangalifu na hawaandiki vitu siku ya Sabato. Ukifanya hivyo, na uko katika sehemu hiyo, utashambuliwa na umati, na huenda usipone ukiwa hai.

Unavunja sheria ya Mungu. Naam, hii ni mojawapo ya tafsiri hizo. Inasema, waheshimu baba yako na mama yako.

Hiyo ina maana gani? Naam, haimaanishi kwamba huwezi kutoa kile ambacho ungewapa kanisa. Unaweza. Na Yesu anasema, kwa sheria yako, umeifanya sheria ya Mungu kuwa haina maana.

Ndiyo. Je, nyote mmesikia hivyo? Kuna lifti ya Sabato hospitalini, ambayo husimama kiotomatiki katika kila ghorofa, kwa hivyo huna haja ya kuinua mkono wako na kubonyeza kitufe. Kuwasha swichi ya taa, ndiyo.

Ndiyo. Ndiyo. Huwezi kusafiri zaidi ya yadi 200 siku ya Sabato.

Kwa hivyo, hiyo ina maana kwamba ibada lazima iwe katika vituo vilivyo umbali wa yadi 200 kutoka kwa kila mmoja. Ndiyo, ndiyo, ndiyo. Rabi huko Lexington miaka iliyopita alikuwa na nyumba.

Sinagogi ndipo mahali ambapo Joe Bologna's Pizza ilikuwa baadaye, ambayo ina kejeli zake. Lakini hata hivyo, alikuwa na nyumba nje kwenye Kijito cha Tate. Na kwa hivyo, Ijumaa alasiri, yapata saa 4:30, mkewe angempeleka kwenye nyumba yake, ambayo ilikuwa ndani ya yadi 200 kutoka kwenye sinagogi, ili siku ya Sabato, asilazimike kutembea zaidi ya yadi 200.

Lakini hiyo ndiyo aina ya kitu tunachozungumzia. Kulikuwa na 613. Ndiyo, hivyo ndivyo walivyohesabu.

Kwa hivyo, watu wanatafsiriwa kama Mafarisayo. Kwa hivyo, je, hilo halikuchanganya kila kitu? Hapana, hapana, kwa sababu haya yote ni tafsiri za haya. Na hilo liliifanya iwe halisi sana.

Ndiyo, ndiyo, ndiyo, ndiyo. Maisha yako yote ni hivyo. Na ndiyo maana Yesu na Paulo wanashambulia aina hiyo ya kitu.

Hawashambuli Amri Kumi. Hawashambulii hata sheria za Agano. Lakini wanashambulia vitu hivi.

Kwa mfano, huwezi kula yai ambalo kuku alitaga siku ya Sabato. Alifanya kazi. Hufikiri hivyo? Msikilize tu.

Kwa hivyo, unajua, tutazungumzia kila kitu kinachowezekana hapa ili kuhakikisha kabisa kwamba hatuvunji sheria. Na huyu ndiye mtu wa aina ya Yesu anayemzungumzia, kuhusu mtu anayesimama hekaluni na kusema, Namshukuru Mungu wangu kwamba mimi si kama umma huu. Je, kuzaliwa kwa mtoto siku hiyo? Kulikuwa na wakati huo.

Kipindi cha utakaso kiliongezeka maradufu. Mwanamke angekuwa najisi kwa siku saba baada ya mtoto wa kiume, siku 14 baada ya mtoto wa kike. Siku ya Sabato, ni saa 14 na 28.

Sawa. Mistari ya 18 hadi 36. Je, haya yana uhusiano gani? Mahusiano ya kibinafsi, ndiyo.

Na kwa kawaida, tena, ni vurugu, lakini si ya kiwango tulichokuwa nacho katika mistari ya 12 hadi 17. Katika 12 hadi 17, huwa ni vurugu kali ambayo mara nyingi, kwa kawaida, karibu kila mara husababisha kifo. Hapa, tunazungumzia kiwango kidogo cha hilo, ingawa, kwa mara nyingine tena, unaweza kuwa na kifo kinachohusika, lakini ni matokeo zaidi ya kile ambacho kimekuwa kikitokea kuliko athari halisi iliyokusudiwa.

Unaweza kuona kuna aina ya adhabu ya daraja. Kwa mfano, angalia 20 na 21. Ikiwa mtu atampiga mtumwa, mwanamume au mwanamke, kwa fimbo na mtumwa akafa mkononi mwake, atalipizwa kisasi.

Sasa inavutia, hatujaambiwa kisasi ni nini, lakini jicho kwa jicho, jino kwa jino, lingesema bwana atakufa. Kwa upande mwingine, ikiwa mtumwa ataishi siku moja au mbili, hatalipizwa kisasi, kwani mtumwa ni pesa zake. Kwa hivyo tena, kujaribu kushughulikia viwango mbalimbali vya kinachoendelea hapa.

Vivyo hivyo, mistari ya 18 na 19 inavutia sana. Ikiwa wanaume wawili watapigana, na mmoja wao hakufa bali analala kitandani mwake, basi mtu huyo anainuka tena na kutembea nje na fimbo yake. Yule aliyempiga atakuwa hana hatia. Ni yeye tu atakayelipa hasara ya muda wake na atamponya kabisa.

Kwa hivyo, sasa, ikiwa jamaa huyu atakufa siku nne au tano baadaye, hiyo ni hadithi nyingine. Kwa hivyo tena, kujaribu kushughulikia ugumu wa maisha na vipengele mbalimbali vya maisha. Je, kuna kitu kingine chochote unachotaka kutoa maoni hapo? Unadhani kungekuwa na tofauti yoyote katika hili kama wangekuwa gerezani? Labda.

Tena, hizi zinafanana sana na sheria ulizonazo huko Mesopotamia. Huwa na tabia ya kuwa na utu zaidi kuliko sheria za Mesopotamia. Tunajua kwamba Wamesopotamia walikuwa na magereza, lakini yalikuwa maeneo ambayo hukutaka kwenda kwa sababu, kwa kawaida, hukutoka tena humo.

Kwa hivyo, lakini huenda ikawa hivyo. Sawa, hebu tuendeleo. 22:1 hadi 17.

Amri hizi zina uhusiano gani? Mali, ndiyo, na utunzaji wa mali kwa uwajibikaji. Kushughulikia fidia. 22:1. Mtu akiiba ng'ombe kwa kondoo na kumchinja au kumwaza, atalipa ng'ombe watano kwa ng'ombe, na kondoo wanne kwa kondoo.

Mwizi akipatikana akivunja nyumba na kupigwa na kufa, hakutakuwa na hatia ya damu kwa ajili yake. Mtu akivunja nyumba yako, naye ukampiga risasi, naye akafa; ndivyo inavyokwenda. Lakini ikiwa jua limemchomozea, kutakuwa na hatia ya damu kwa ajili yake.

Tunazungumzia nini? Jamaa yuko nyumbani kwangu, na anageuka na kunitazama anapokimbia kutoka mlangoni, nami nikamtambua. Kwa hivyo kesho asubuhi, nilienda nyumbani kwake, naye akafungua mlango, nami nikampiga kwa mshangao. Biblia inasema, uh-uh, hiyo haikuwa kujilinda, hiyo ilikuwa kisasi, na kisasi ni cha Bwana.

Kwa hivyo, mstari wa kuvutia na wa kuvutia unaochorwa hapa kati ya kujilinda na mali yako na kulipiza kisasi kwa kile kilichotokea, unafikiri kimefanywa kwako. Ndiyo? Kwa hivyo, hii haimaanishi kama kwa namna fulani aliingia ndani ya nyumba yako wakati wa mchana. Sawa.

Haizungumzii hilo. Sio hasa. Na nadhani, tena, katika jamii hiyo, karibu kila mara kungekuwa na mtu karibu na nyumba wakati wa mchana, kwa hivyo haiwezekani kutokea.

Mtu anakupa mali ya kutunza, na unaitumia vibaya. Lazima uirudishe kwa fidia. Unaipoteza.

Kisha lazima uende mbele ya kuhani na kula kiapo. Na, uh, dhana ni kwamba ukisema uongo chini ya kiapo, jambo baya litatokea kwako. Ikiwa itaibiwa, lazima utoe ushahidi kwamba iliibiwa.

Kwa hivyo tena, jambo hili lote la uhusiano wangu na mali yako na thamani ambayo Mungu anaweka juu ya mali ya mtu binafsi. Kama kuna chochote, sasa hapa, samahani kwa kuingia kisiasa, lakini kama kuna chochote kinachonichukia dhidi ya ujamaa, ni aina hii ya kitu. Mungu anathamini mali yako, na siwezi kuichukulia kama mali yetu ya kawaida na kutumia vitu vyako kwa kile ninachofikiri ni faida ya kawaida.

Huna haja ya kukubaliana nami. Sawa. Kwa hivyo, je, aina ya historia ambayo Yesu alikuwa akizungumzia kuhusu watu wenye talanta waliopewa talanta ili wahifadhi kwa ajili ya bwana? Mm-hmm.

Mm-hmm. Hiyo ndiyo hasa. Hiyo ndiyo hasa.

Walipewa ili kuzidisha, na hawakufanya hivyo. Sawa. 2218 hadi 31.

Hebu tuangalie haya na tuyaita usiku. Haya yanahusu nini? Maadili. Ndiyo.

Ndiyo. Hasa. Ndiyo.

Haki ya kijamii iko katika mazingira ya kimaadili na kimaadili. Hutaruhusu mchawi wa kike kuishi. Huenda asingeiita hiyo haki ya kijamii, lakini nambari moja, uchawi hautakuwa na nafasi yoyote katika jamii hii.

Mtu yeyote atakayelala na mnyama atauawa. Mtu yeyote atakayemtolea sadaka Mungu mwingine yeyote isipokuwa Bwana pekee ataangamizwa. Labda yote matatu yanahusu dini ya kipagani.

Nimezungumza nawe hapo awali kuhusu mtazamo wa kipagani wa ulimwengu. Wazo ni kwamba hakuna tofauti ya msingi kati ya mwanadamu, Mungu, na asili. Falme hizi zote tatu zinashirikiana.

Nini kinatokea hapa? Inaigwa kiotomatiki hapo. Kinachotokea hapa kinaigwa kiotomatiki hapa. Nk.

Kwa hivyo, nikitaka kitu kitokee katika maumbile, nafanya kitu katika ulimwengu wangu ambacho miungu hukirudia na matokeo yake ni kwamba kinatokea katika maumbile. Hakuna mipaka. Kwa hivyo, hakuna mpaka kati ya mwanaume na mwanaume.

Hakuna mpaka kati ya baba na binti. Hakuna mpaka kati ya wanadamu na wanyama. Na unaendelea kwenye orodha.

Hakuna mipaka. Hiyo ndiyo dunia tunayoishi leo. Dunia yetu ni ya kipagani sana, kimsingi.

Na ukisema kuna mpaka, una hatia ya ubaguzi. Uhalifu wa chuki. Ndiyo, ndio.

Kwa hivyo, inaonekana wazi kabisa kwamba katika mila za kipagani, kulikuwa na ujinsia wa wanyama ili kutoa hoja ya kitheolojia. Kwa hivyo, hii labda sio shirika tofauti tu hapa. Mchawi, ujinsia wa wanyama, kutoa dhabihu kwa mungu mwingine yeyote.

Acha nitoe maoni kuhusu neno linalotumika katika mstari wa 20. Mtu yeyote atakayemtolea sadaka mungu mwingine yeyote isipokuwa Bwana peke yake ataangamizwa. Sio tu kuuawa.

Sio tu kuuawa. Nina maneno mawili tofauti ya Kiebrania kwa hayo mawili. Hili ni neno la tatu.

Hili ndilo neno, nadhani tumezungumzia hapo awali, ni neno linalotokana na radicals tatu, au konsonanti zao tatu, Chet, H, R, na M. Na linamaanisha kile ambacho hakijakamilika. Tunalo kwa Kiingereza. Ni neno la mkopo la Kiarabu.

Harem. Wanawake hao hawaruhusiwi kuingia. Wao ni wa sheikh.

Na hakuna mtu mwingine anayeweza kuwagusa kwa maumivu ya kifo. Mungu anasema kwamba mtu anayemtotea Mungu mwingine sadaka zaidi yake hujifanya mtakatifu kwa Mungu, kwa maana kwamba yeye huwa sadaka.

Hivyo ndivyo Yeriko ilivyokuwa. Wakanaani walikuwa. Kwa hivyo, ni kuweka jambo lenye nguvu la kidini hapa.

Kwa namna fulani, wamejisalimisha mikononi mwa Mungu na hawawezi kutumika kwa kitu kingine chochote isipokuwa dhabihu kwake. Kwa hivyo huo ni mstari wa 20. Na nadhani hilo ni muhimu.

Acha nitoe maoni yangu kuhusu mistari ya 25, 26, na 27. Sasa, bila shaka, huwezi kumkopesha pesa kwa riba ndugu na dada zako Waebrania. Unaweza kuwakopesha pesa kwa riba Mataifa, lakini huwezi kuwakopesha pesa kwa riba watu wako.

Lakini hapa kuna mtu maskini. Lazima awe na pesa taslimu. Na anakuja kwangu na kusema, Bwana, tafadhali unikopeshe shekeli moja? Nitaweza kuilipa baada ya siku mbili.

Nami nasema, una nini kama dhamana? Naye anasema, Ninacho nacho ni joho langu tu. Sawa, nitachukua joho lako. Sasa sheria inasema, jua linapotua, nenda umtafute jamaa huyo na umrudishie joho lake.

Hilo ndilo blanketi pekee alilo nalo. Asubuhi, unaweza kulirudisha tena. Lakini hapa tena kuna kipengele hiki cha kibinadamu, wasiwasi huu si tu kwa sheria baridi, bali pia kwa utendaji kazi wa mahusiano ya kibinadamu.

Akinililia, nitasikia, kwa maana mimi ni mwenye huruma. Sasa, tena, Patricia alisema sehemu hii inahusu haki ya kijamii. Ndiyo.

Lakini ni haki ya kijamii inayofungamana kabisa na ibada ya Mungu. Na hiyo inaturudisha mahali tulipoanzia. Kwa nini ninafanya mambo haya? Kwa nini ninamtendea mtu ambaye hana ushawishi wowote wa kijamii kama mwanadamu wa kweli? Naam, kwa sababu tu ya wema wa moyo wangu.

Hapana. Kwa sababu mtu huyo, kama mimi, aliumbwa kwa mfano wa Mungu. Kwa hivyo, msingi wa ibada wa haya yote ni muhimu sana.

Mojawapo ya mambo yanayoendelea kuwaaibisha wasioamini Mungu wasiojulikana nchini Marekani, sivyo, hawajulikani tena, lakini ni ukweli kwamba hakuna upendeleo miongoni mwa wasioamini Mungu. Kwa nini isiwe hivyo? Kwa sababu hakuna motisha ya kuabudu ya kuweka kando maslahi yangu binafsi kwa ajili ya wengine. Walikuwa wakipita hapa.

Hili ni agano la kimungu. Hili ni agano na Mungu. Kwa nini tunatenda hivi? Kwa nini tunafanya mambo haya? Kwa sababu yanaakisi tabia ya Mungu muumba.

Kama hakuna muumba, Mungu, basi tumeachwa bila kueleweka kuelezea kwa nini, duniani, mtu yeyote anapaswa kuwa na maadili. Ni upumbavu. Ni ulimwengu wa kula mbwa.

Nani anayemjali mtu mwingine yeyote? Ah. Lakini ikiwa, kweli, wewe ni wa Mungu aliyekuoka kutoka utumwani kwa neema, basi kuishi maisha Yake, maisha ambayo yanajali sana ustawi wa watoto Wake wote, ah, ambayo hubadilisha kila kitu. Sawa.

Tutaendelea wiki ijayo na mfano wa tatu kati ya mifano hii ya tabia ya agano na kisha muhuri wa agano, KUTIWA MUHURI, katika Sura ya 24.

Huyu ni Dkt. John Oswalt katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Kutoka. Huu ni kipindi cha 11, Kutoka 21-22.